

MATTA kim idi ?

- Matta'nın asıl adı Levi idi
- önce GÜMRÜKÇÜ idi
- insanlar onlardan nefret etti, çünkü kendi halkını Romalılara satardı.
- İsa onu çağırıldı, öğrencisi olsun. O büyük bir skandal idi.
- zanaatında çabuk ve sürekli yazmaya alıştı.

MATTA incili nasıl yazıldı ?

- kitabın nasıl yazıldığını kesin bilemeyiz.
- Eski hristiyan yazarlar bize Matta incilinin hakkında bazı bilgiler veriyor:
- Papias (70-130 senelerinde)
„Matta Rabbin sözlerini İbranice dilinde bir araya getirdi. Herkes de onları kendi fırsatına göre tercüme etti.“
- İreneyus (130-200 senelerinde)
„Petrus ve Paulus Roma'da vaaz edip topluluğu kurarken, Matta, İbranilerin arasında onların dilinde yazılmış olan bir incil meydana getirdi.“
- demek: Matta önce sadece İsa'nın sözlerini yazdı, ve Grekçe değil, ama İbranice yazdı.

MATTA incili nasıl yazıldı ?

- 1) İsa daha konuşurken Matta onun sözlerinden Aramice not aldı.
- 2) Daha sonra buna İsa'nın yaptıklarını da ekledi.
- 3) O kitap sonra Grekçeye çevirildi.
- 4) En sonunda düzeltmeler yaptı. Matta İncill öyle tamamlandı.

MATTA incili - 5 vaaz

Matta'nın incilinin en kolay anlaşılın özelliği:

İsa beş konuşma (vaaz) yapıyor.

- Her konuşmanın arkasından konuşmanın bittiğini gösteren sözler var:

- “İsa bu konuşmayı bitirince ...“ (7:28)
- “İsa'nın oniki öğrencisine verdiği buyruklar buraya kadar.“ (11:1)
- “Ve öyle oldu ki, İsa bu benzetmeleri bitirince oradan ayrıldı.“ (13:53)
- “Ve öyle oldu ki, İsa bu konuşmayı bitirdikten sonra oradan ayrıldı“ (19:1)
- “İsa bu bütün konuşmayı bitirdikten sonra, öğrencilerine dedi:“ (26:1)

MATTA incili - 5 vaaz

Neden tam 5 tane vaaz?

- Matta'nın amacı: 'İsa yeni Musadır' diye göstermek istiyor: nasıl Musa'nın beş kitabı varsa, İsa'nın da beş 'kitabı', yani konuşması var:

- (1) *Yaratılış*
- (2) *Çıkış*
- (3) *Levililer*
- (4) *Sayım*
- (5) *Yasanın T.*

- (1) *Balkandaki*
- (2) *Gönderme*
- (3) *Benzetme*
- (4) *Kilise*
- (5) *Son zamanlar*

MATTA incili - 5 vaaz

1. [ ] vaaz (bölüm [ ])

- sekiz ne mutlu sözleri
- yıkmak değil, tamamlamak
- günah yürekle işleniyor
- düşman sevgisi
- asıl dindarlık
- zenginlik ve kahırlanmak
- davalamayın
- duanın önemi
- dar kapı, dar yol
- sahte peygamberler
- kumdaki ev, kayadaki ev

MATTA incili - 5 vaaz

2. vaazı (bölüm)

- onikilerin adları
- haberi yayın, mucize yapın
- sıkıntılara hazır olun
- insandan değil, Allahtan korkun
- haç taşımaya hazır olun
- Allahın yetkisiyle gidin

MATTA incili - 5 vaaz

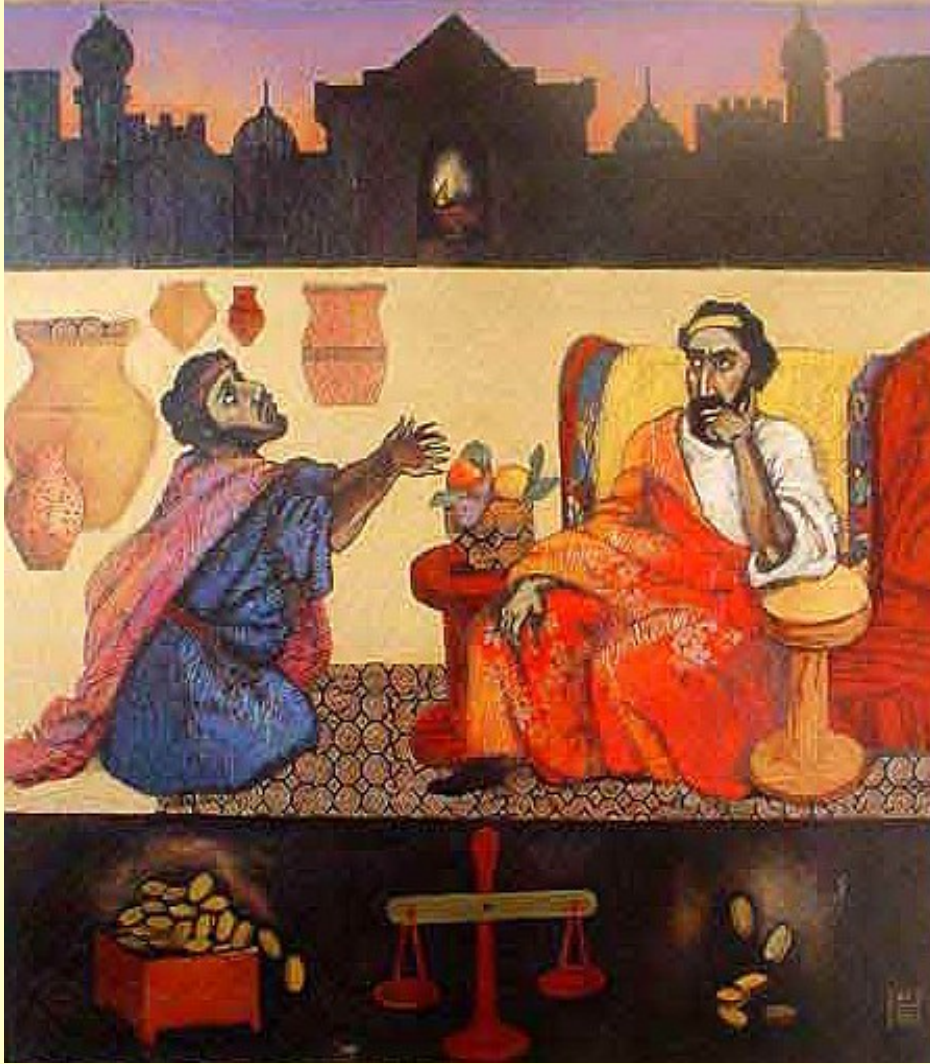

3. [ ] vaazı (bölüm [ ])

- dört toprak
- kısır ekinleri
- hardal tanesi ve maya
- saklı hazine, saklı sedef boncuğu
- serpme

MATTA incili - 5 vaaz

4. vaazı (bölüm)

- en büyük olan hizmetçi olsun
- günaha kompromis yok
- kaybolan koyun benzetmesi
- kardeşe karşı günah işlenirse
- merhametsiz hizmetçi benzetmesi

MATTA incili - 5 vaaz

5. [ ] vaazı (b. [ ])

- Yerusalim'in sonu
- dünyanın sonu
- hrsz benzetmesi
- hizmetçi benzetmesi
- on kz benzetmesi
- emanet para benzetmesi
- koyunlar ve keçiler benzetmesi

MATTA incili - 5 vaaz

1. **Balkandaki** vaaz (5-7)
2. **Gönderme** vaazi (10)
3. **Benzetme** vaazi (13)
4. **Kilise** vaazi (18)
5. **Son zamanlar** vaazi (24-25)

„**B**ana **g**önder **beş** **k**ile **soğ**an“

5 vaaz: bütün kitabın iskeleti

- İsa'nın doğuşu ve bebekliği (1-2)
- göreve hazırlık (3-4)

Balkandaki vaaz (5-7)

- mucizeler ve öğrenci olmak (8-9)

Gönderme vaazı (10)

- İsa'yı destekleyenler ve karşı gelenler (11-12)

Benzetme vaazı (13)

- Yahya'nın ölümü - binlerce kişi doyurmak (14-15)
- Mesih olarak tanınması, şanlı görünmesi (16-17)

Kilise vaazı (18)

- İsa ile karşılaşanlar (19-20)
- Yeruşalem'e giriş ve Allahevinde öğretiler (21-22)
- Ferisilere karşı (23)

Son zamanlar vaazı (24-25)

- İsa'nın tutuklanması, davalanması ve ölümü (26-27)
- İsa'nın dirilişi ve son görev vermesi (28)

Matta incilinin özellikleri

1) En büyük konu: İsa MESİH'tir

‘meshetmek’ - kişinin başına yağ döküp ona görev vermek

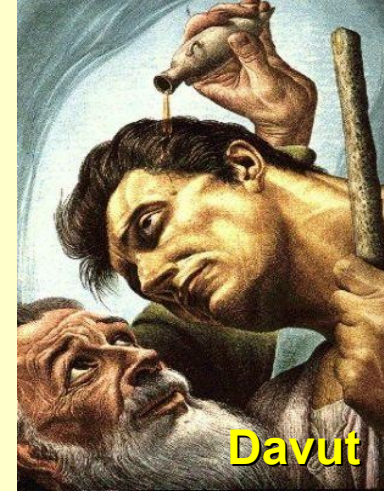
peygamberler

görevliler

krallar

Gelecek olan Mesih bu üç görev *aynı anda* yerine getirecekti: hem peygamber, hem Allah görevlisi hem de Yahudilerin kralı olacaktı.

Matta incilinin özellikleri

Emayus yolundaki öğrenciler

1) En büyük konu: İsa MESİH'tir

- bütün Eski Antlaşma'da Mesih'in geleceği bildiriliyor

Luka 24:27

“Sonra Musa ve bütün peygamberlerden tutup bütün Kutsal Kitap'ta kendisinden için ne kadar şeyler yazılmışsa, onlara açıklamaya başladı.”

Luka 24:44

“Benden için

- (1) Musa'nın kitaplarında,
- (2) peygamberlerin kitaplarında
- (3) ve Mezmurlar kitabında

ne yazılmışsa, lazım hepsi yerine gelsin.”

Yahudilere göre
EA'nın 3 parçası:

(1) “Tora“

- Musa'nın 5 kitabı

(2) “Neviim“

- peygamberler ve tarih kitapları

(3) “Ketuvim“

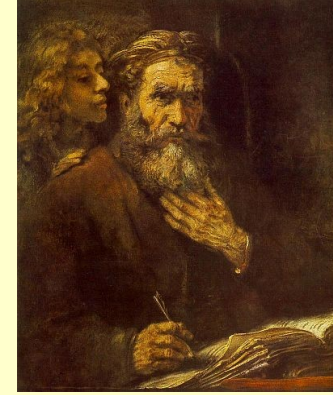
- 'yazılar' (Mezmurlar, Sul.Özd., Rut, Ester)...

Matta incilinin özellikleri

2) EA'dan aktarmalar

Matta bütün incillerden daha fazla EA ayetleri kullanıyor:

- **Matta: 96**
- **Markos: 34**
- **Luka: 58**
- **Yuhanna: 40**

•Matta sık sık şu sözleri kullanıyor:

•- „*Nasıl da yazılmıştır...*“

•- “*Bütün bunlar oldu, öyle ki, Rabbin sözü yerine gelsin, hani onu peygamberin ağzından söylemişti...*“

Matta incilinin özellikleri

3) Yahudilere suçlamalar

Matta kendisi Yahudi olduğu için onların günahlarını ve suçlarını daha kolay gösterebilir.

- *“Bizim halk Mesih'i reddetti... onun için Allahın cezasına uğrayacağız”*

- birkaç örnek:

- 2:3 - putperest yıldıznameciler Mesih'i tanıdılar, kral ve halk tanımadı
- 3:10 - balta zaten ağacın köküne dayandı
- 8:10-12 - milletlerden olan yüzbaşının imanı daha büyük - onlar krallığı alacak, İsrail almayacak
- 9:27 - körler bile Davutoğlu diye bağırıyorlar, ama halkın güdücüleri bunu anlamıyor
- 10:15 - İsa'yı kabul etmeyen kasaba Sodom ve Gomora gibidir
- 10:20-24 - yabancı kasabalar İsraili kasabalardan daha iyi
- 12:39-42 - Yunus'un nişanı: Ninive ve Şeba İsrailden daha iyi
- 21:18 - İncir ağacı lanetliyor: İsrailin geleceği için örnek
- 22:8-10 - düğün benzetmesi: davetliler girmeyecek
- 24:2 - taş üstünde taş kalmayacak
- 27:25 - bu adamın kanı üzerimize gelsin

